

Zadeva C-713/22

**Povzetek predloga za sprejetje predhodne odločbe v skladu s členom 98(1)
Poslovnika Sodišča**

Datum vložitve:

21. november 2022

Predložitveno sodišče:

Corte suprema di cassazione (Italija)

Datum predložitvene odločbe:

3. november 2022

Vlagateljica kasacijske pritožbe:

LivaNova plc

Nasprotne stranke v postopku s kasacijsko pritožbo:

Ministero dell'Economia e delle Finanze

Ministero dell'Ambiente e della Tutela del Territorio e del Mare

Presidenza del Consiglio dei Ministri

Predmet postopka v glavni stvari

Kapitalska družba – Delna delitev – Okoljska škoda – Solidarna odgovornost

Predmet in pravna podlaga predloga za sprejetje predhodne odločbe

Vprašanje se nanaša na pojem „[nerazdeljena] obveznost po načrtu delitve“ iz člena 3 Šeste direktive Sveta z dne 17. decembra 1982 (82/891/EGS), ki ga je treba obravnavati kot merilo za preučitev pojma „obveznost, katere namena ni mogoče razbrati iz načrta“, uporabljenega v členu 2506a codice civile (italijanski civilni zakonik), da bi se ugotovila solidarna odgovornost družbe prejemnice v postopku delne delitve.

Vprašanje za predhodno odločanje

„Ali je člen 3 Šeste direktive [82/891/EGS], ki se v skladu s členom 22 uporablja tudi za delitev z ustanovitvijo novih družb – v delu, v katerem določa (a): ‚Kadar obveznost po načrtu delitve ni razdeljena in kadar po razlagi tega načrta ni mogoče sprejeti odločitve o njeni razdelitvi, je vsaka od družb prejemnic solidarno odgovorna zanjo,‘ in: (b) ‚Države članice lahko določijo, da se ta skupna in solidarna odgovornost omeji na neto sredstva, ki so dodeljena vsaki družbi.‘ – v nasprotju z razlago določbe nacionalnega prava, zajeto v členu 2506a, tretji odstavek, codice civile (civilni zakonik), ki solidarno odgovornost zadevne prejemnice obravnava kot nerazdeljeno ‚obveznost‘ po načrtu, poleg že določenih obveznosti, tudi (i) tistih, ki jih je mogoče opredeliti kot škodljive posledice, nastale po delitvi, zaradi (storitvenih ali opustitvenih) ravnanj, do katerih je prišlo pred samo delitvijo, ali (ii) poznejših ravnanj, ki so izhajala iz nje in ki imajo naravo trajnega kaznivega dejanja, zaradi katerega je nastala okoljska škoda, katere učinkov ob delitvi še ni mogoče natančno opredeliti?“

Navedene določbe prava Unije

Člen 3 Šeste direktive Sveta z dne 17. decembra 1982 o delitvi delniških družb, ki temelji na členu 54(3)(g) Pogodbe (82/891/EGS).

Navedene nacionalne določbe

Člena 2506a in 2506c codice civile (civilni zakonik).

Kratka predstavitev dejanskega stanja in postopka

- 1 Družba Snia s.p.a. je pri Tribunale di Milano (sodišče v Milanu, Italija) vložila tožbo proti družbi Sorin s.p.a., danes LivaNova PLC, in toženim upravnim organom, s katero je predlagala, naj se ugotovi solidarna odgovornost družbe Sorin za vse dolgove – za stroške čiščenja in okoljsko škodo – ki jih je mogoče pripisati odgovornosti družbe Snia, nastali pred delitvijo družbe 13. maja 2003 z učinkom od 2. januarja 2004, pri kateri je bila družba LivaNova prejemnica.
- 2 Ugotovitevna tožba je bila povezana z visokimi odškodninskimi zahtevki, ki jih je vložilo Ministero dell’ambiente (ministrstvo za okolje) proti družbi Snia v zvezi z dejavnostjo proizvodnje in trženja kemikalij, ki jo je opravljala prek hčerinskih družb Caffaro in Caffaro Chimica na treh industrijskih območjih (Brescia, Torviscosa in Colferro). Navedena ugotovitevna tožba je temeljila na členu 2504i codice civile (civilni zakonik) v tedaj veljavni različici, saj je po navedbah družbe Snia s postopkom delitve nastala nova družba Sorin, preden so bili nanjo preneseni vsi deleži, ki jih je imela v biomedicinski panogi.

- 3 Družba Snia je trdila, da je treba odgovornost družbe Sorin šteti za neomejeno, ker je treba stroške čiščenja in okoljsko škodo, če se ugotovijo, šteti za obveznosti, katerih namena ni mogoče razbrati iz načrta delitve.
- 4 Toženi upravni organi so predlagali, naj se družbi Sorin naloži plačilo odškodnine solidarno, skupaj z družbo Snia. Tribunale di Milano (sodišče v Milanu) je zavrnilo vse predloge navedenih upravnih organov. Zoper sodbo so navedena ministrstva in Presidenza del Consiglio (urad predsednika vlade) vložili pritožbo.
- 5 Corte d'appello di Milano (višje sodišče v Milanu, Italija) je v še nepravnomočni sodbi iz leta 2019 ugotovilo solidarno odgovornost družb Snia in Sorin, ker nista izvedli okoljskih sanacijskih ukrepov na zadevnih treh območjih. Ugotovilo je odgovornost družbe Sorin v delu, v katerem so bili dolgovi, izhajajoči iz stroškov čiščenja in okoljske škode, obveznosti družbe Snia, ki so znane, vendar njihovega namena ni bilo mogoče razbrati iz načrta. Navedlo je, da pravni okvir, na katerega se je treba sklicevati, ne more biti člen 2504g, tretji odstavek, stare različice codice civile (civilni zakonik), temveč mora to biti novi člen 2506a, tretji odstavek, codice civile (civilni zakonik), ki izhaja iz reforme prava družb (decreto legislativo n. 6 del 2003 (zakonska uredba št. 6 iz leta 2003), saj je imel postopek delitve uradno učinek od 2. januarja 2004, kar je datum vpisa vloge v poslovni register. Priznalo je torej dejanskost vzročne zveze med dejavnostmi družbe Snia in dejavnostmi z njo povezanih družb, pa tudi onesnaževanje navedenih območij in s tem odgovornost družbe Snia kot lastnice teh območij in objektov, neposredne upravljalke in obvladujoče družbe hčerinskih družb, v katere je vlagala in jih pridobila skozi leta; priznalo je tudi solidarno odgovornost družbe Sorin, kolikor se nanaša na sredstva, prenesena v skladu z ureditvijo, ki temelji na novem členu 2506a, tretji odstavek, codice civile (civilni zakonik).
- 6 Corte d'appello di Milano (višje sodišče v Milanu) je s pravnomočno sodbo iz leta 2021 (v nadaljevanju: izpodbijana sodba) družbi LivaNova PLC, prej Sorin s.p.a., naložilo – znotraj meja sredstev, prenesenih z delitvijo družbe – naj povrne stroške v skupnem znesku 453.587.327,48 EUR, povezane s primarno in kompenzacijsko sanacijo okoljske škode, povzročene zaradi dejavnosti družb, ki so del skupine Snia, na treh zgoraj navedenih območjih. Družba LivaNova je vložila kasacijsko pritožbo.

Bistvene trditve strank v postopku v glavni stvari

- 7 Vložnica kasacijske pritožbe navaja, da sta bila kršena člena 2506a in 2506c codice civile (civilni zakonik), ker je bila družbi Sorin zmotno pripisana tudi škoda, nastala zaradi (opustitvenih ali storitvenih) ravnanj, storjenih po delitvi, s čimer je bil kršen zakonski rok v zvezi z „obveznostmi“ ali „dolgovi“, ki so ob navedeni delitvi že obstajali. Vložnica kasacijske pritožbe v zvezi z izpodbijano tožbo očita to, da v njej ni bila poudarjena razlika v področju uporabe med različnima ureditvama, saj se je člen 2506a codice civile (civilni zakonik) nanašal na „obveznosti“, člen 2506c pa, obratno, na obstoječe „dolgove“.

- 8 Po navedbah vložnice kasacijske pritožbe bi moralo razlikovanje med navedenima pojmomoma v (računovodski) pojem „dolg“ vključevati samo določene in dejansko obstoječe obveznosti, z določitvijo roka in zneska, pri čemer se ne smejo zamenjevati s „sredstvi“ za tveganja, stroški in „obvezami“, saj so ti – ki sestavljajo ravno „obveznosti“ – upoštevni samo za različne namene člena 2506a codice civile (civilni zakonik). Vložnica kasacijske pritožbe navaja, da ji kot prejemnici v postopku delitve v skladu s členom 2506c codice civile (civilni zakonik) ni mogoče pripisati škode, nastale zaradi (opustitvenih ali storitvenih) ravnanj, storjenih po delitvi, s čimer je bil kršen zakonski rok v zvezi z „obveznostmi“ ali „dolgovi“, ki so ob navedeni delitvi že obstajali.

Kratka obrazložitev predloga za sprejetje predhodne odločbe

- 9 Po navedbah predložitvenega sodišča je treba preveriti združljivost razlage nacionalne določbe (člen 2506a codice civile (civilni zakonik)) s pravom Unije, zlasti s Šesto direktivo 82/891/EGS. Zato je treba pri Sodišču Evropske unije na podlagi člena 267 PDEU vložiti predlog za sprejetje predhodne odločbe.
- 10 Vprašanje se, natančneje, nanaša na pojem „[nerazdeljena] obveznost po načrtu delitve“ iz člena 3 Šeste direktive Sveta (82/891/EGS), ki ga je treba obravnavati kot merilo za preučitev pojma „obveznost, katere namena ni mogoče razbrati iz načrta“, navedenega v členu 2506a codice civile (civilni zakonik), da bi se ugotovila solidarna odgovornost družbe prejemnice v postopku delne delitve.
- 11 Treba je dopustiti, da je z vidika dejanskega stanja Corte d'appello di Milano (višje sodišče v Milanu) ugotovilo obstoj vzročne povezave med dejavnostmi družbe Snia in dejavnostmi z njo povezanih družb ter onesnaženje navedenih območij zaradi teh dejavnosti.
- 12 Zlasti je bila ugotovljena odgovornost družbe Snia kot lastnice navedenih območij in objektov, neposredne upravljavke in obvladujoče družbe hčerinskih družb, v katere je vlagala in jih pridobila skozi čas, zaradi intenzivne dejavnosti izkoriščanja okolja, ki je na navedenih treh območij potekala skoraj stoletje in ki je imela zelo resne posledice zaradi kontaminacije in onesnaževanja. To odgovornost je priznala sama družba Snia. V izpodbijani sodbi je bila poudarjena „nedvomna časovna predhodnost dejanskega stanja in okoliščin, ki izhajajo iz odgovornosti družbe Snia [...] na datum 13. maj 2003“, kolikor je mogoče razbrati iz ustreznih navedenih dokaznih listin, ki so jih predložili organi navedene družbe. Navedena odgovornost se nanaša na škodljive posledice trajnega kaznivega dejanja, ki se lahko sčasoma še povečajo.
- 13 Vložnica kasacijske pritožbe je navedla, da je bilo družbi Sorin (danes LivaNova) kot prejemnici v postopku delitve neupravičeno pripisano povečanje škode, ugotovljeno po delitvi.
- 14 Corte di cassazione (kasacijsko sodišče) ugotavlja, da je ta trditev pristranska in tudi inkongruentna, saj se povečanje škode nanaša na posledice trajnega

kaznivega dejanja, ki ga je za vedno mogoče pripisati razdeljeni družbi za ravnanja, storjena pred delitvijo. V zvezi s tem poudarja okoliščino, da je bilo nadaljevanje (storitvenega ali samo opustitvenega) ravnanja družbe Snia po januarju 2004 jasno opisano v izpodbijani sodbi kot zgolj razvoj ravnanja, ki se je predhodno izvajalo že vrsto let.

- 15 S tega vidika je bila v sodbi ugotovljena škoda – glede primarne, komplementarne in kompenzacijske sanacije – na podlagi potrjene predpostavke, da onesnaževanje vseh območij pomeni vzročno zvezo, ki jo je mogoče neposredno ali posredno povezati z dejavnostjo družbe Snia, ne glede na razvoj po januarju 2004. Za vsa območja obstaja vzročna zveza med posebno industrijsko dejavnostjo, ki so jo vzpostavile družbe, povezane z družbo Snia, in onesnaženjem teh območij. Treba je dodati, da je bila ta zveza opredeljena v skladu z zakonodajo EU na področju okoljske škode, med njimi Obvestilom 021/C, 118/01, z dne 7. aprila 2021. V njem je bilo v zvezi s sodbo Sodišča v zadevi C-378/08 „[k]ar zadeva vzročno zvezo“ priznано, da če zakonodaja države članice to določa, „domneva, ki temelji na verjetnih dokazih, zadostuje za ugotovitev vzročne zveze“, pri čemer morajo ti dokazi „podpr[eti] njegovo domnevo, kot sta na primer dejstvo, da so naprave izvajalca v bližini ugotovljenega onesnaženja, in povezava med ugotovljenimi onesnaževali in sestavinami, ki jih ta izvajalec uporablja pri svojih dejavnostih“. To pa je mogoče razbrati iz izpodbijane sodbe.

– *Vprašanje prava družb.*

- 16 Vložnica kasacijske pritožbe navaja, da ji kot prejemnici v postopku delitve v skladu s členom 2506c codice civile (civilni zakonik) ni mogoče pripisati škode, nastale zaradi (opustitvenih ali storitvenih) ravnanj, storjenih po delitvi, s čimer je bil kršen zakonski rok v zvezi z „obveznostmi“ ali „dolgovi“, ki so ob navedeni delitvi že obstajali (glej trditve, navedene zgoraj v točkah 7 in 8).
- 17 Kar zadeva domnevno potrebo po razlikovanju – tudi za namene solidarne odgovornosti – med dolgovi in obveznostmi tako, da se navedena določba obravnava tako, da se nanaša na solidarno odgovornost prejemnice samo v zvezi z obveznostmi, ki so bile že določene pred postopkom delitve, je odgovor Corte di Cassazione (kasacijsko sodišče), na podlagi določbe nacionalnega prava, nikalen. LivaNova v nasprotni trditvi ne upošteva obrazložitve, s katero je Corte d’appello di Milano (višje sodišče v Milanu) potrdilo obstoj vzročne zveze med dejavnostmi, pripisljivimi družbi Snia, in dejavnostmi z njo povezanih družb, ki jih je mogoče spremljati skozi čas, ter onesnaževanjem vseh treh zadevnih območij.
- 18 Kar zadeva delitev družbe, je odškodninski dolg za namene morebitne solidarne odgovornosti predhoden, saj je škoda jasno razumljena v širšem smislu („obveznosti“), ki ga je uporabil italijanski zakonodajalec v členu 2506a codice civile (civilni zakonik). Navedeni izraz ne vključuje nobene predhodno določene kvalitativne značilnosti za namene potencialnega pripisa obveznostim, saj lahko

obveznosti pomenijo tudi dolgovi ali celo dolgovi, ki niso povezani z razdeljenimi sredstvi.

- 19 Za namene razlage nacionalne določbe je torej odločilno, da je sodišče, ki odloča o vsebini, ugotovilo predhodnost ravnanja družbe Snia, ki je povzročilo okoljsko škodo. To ravnanje opredeljuje obseg odškodninske odgovornosti za ustrezno trajno kaznivo dejanje. Upoštevno dejstvo je lahko kršitev katerega koli predpisa, ki se nanaša na človekovo dejavnost in ki lahko poslabša ali zaradi katerega lahko bistveno propade okolje ter ki lahko izhaja iz vseh pravil na zadevnem področju, med katera nedvomno spadajo pravila, ki se nanašajo na nepogodbeno civilno odgovornost, in pravila, ki se nanašajo na odgovornost, izhajajočo iz opravljanja nevarnih dejavnosti. Dejansko sam pojem okoljske škode v italijanskem pravu zajema vse posledice ugotovljenih dejstev – od dokončne izgube (ki jo je mogoče povezati z uničenjem) ali propadanja (ali kvalitativnega poslabšanja) okoljskega vira do samega poslabšanja okoljske dobrine, pri katerem se dokončno spremeni ekološko, biološko in sociološko ravnovesje z očitno spremembo prejšnjega stanja.
- 20 Ta razlaga določbe nacionalnega prava je po mnenju predložitvenega sodišča boljša tudi glede na namen varstva upnika, na katerem temelji.
- 21 Samo Sodišče Evropske unije je s sodbo z dne 30. januarja 2020 [Cicenia in drugi, C-394/18] v zvezi z delitvami družb z omejeno odgovornostjo preučilo vprašanje varstva interesov upnikov razdeljene družbe za namene izpodbojne tožbe in med drugim izrecno priznalo, da Šesta Direktiva 82/891/EGS v smislu osme uvedne izjave nalaga, da „[so] upniki, vključno z imetniki zadolžnic in osebami, ki imajo druge zahtevke do družb, vključenih v delitev, zavarovani tako, da delitev ne škoduje njihovim interesom“. Vsaka razlaga zadevnih določb mora torej zagotoviti pravno varnost v razmerjih bodisi med družbami, udeleženi pri delitvi, bodisi med temi družbami in tretjimi osebami.
- 22 Razlaga člena 2506a codice civile (civilni zakonik) vključuje skladno razlago ustrezne formulacije, navedene v Šesti direktivi 82/891/EGS, ki je *pro tempore* upoštevna za dejstva, ugotovljena v obravnavani zadevi.
- 23 Člen 3 Šeste direktive 82/891/EGS, ki se uporablja tudi za delitev z ustanovitvijo novih družb (člen 22), dejansko vsebuje pravilo, ki določa: „Kadar obveznost po načrtu delitve ni razdeljena in kadar po razlagi tega načrta ni mogoče sprejeti odločitve o njeni razdelitvi, je vsaka od družb prejemnic solidarno odgovorna zanj. Države članice lahko določijo, da se ta skupna in solidarna odgovornost omeji na neto sredstva, ki so dodeljena vsaki družbi.“ Ta določba v bistvu temelji na pojmu, ki je podoben pojmu, pozneje sprejetemu v nacionalni določbi: „nerazdeljena obveznost po načrtu delitve“. Bistvena enakost formulacije predložitvenemu sodišču kot sodišču na zadnji stopnji nalaga, naj v skladu s členom 267 PDEU pri Sodišču Evropske unije vloži predlog za sprejetje predhodne odločbe, da bi preverilo, da v zadevni direktivi ni ovir v zvezi z razlago glede na predhodno navedeno razlago nacionalne določbe.

- 24 Zaradi posebne pomembnosti predmeta sodbe, tudi z gospodarskega vidika, se Sodišče prosi, naj navedeno vprašanje preuči po nujnem postopku.

DELOVNI DOKUMENT